

VALTUUSTOALOITE 5.2.2024

Lapsibudjetoinnin käyttöönotto Satakunnan hyvinvointialueella

Asiantuntijatietojen mukaan lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt viime vuosina. Pahoinvointi ilmenee mm. uupumuksena, yksinäisyytenä, masentuneisuutena ja ahdistuneisuutena sekä päihde- ja väkivaltaongelmina. Ongelmien kroonistuminen vaatii kalliita korjaavia hoitotoimenpiteitä ja voi johtaa pahimmillaan syrjäytymiseen, joka on huomattava kustannuserä yhteiskunnalle. Valtiontalouden tarkastusvirasto on arvioinut yhden syrjäytyneen nuoren maksavan yhteiskunnalle elämänsä aikana noin 1,2 miljoonaa euroa. Inhimillisten menetysten hintaa puolestaan on mahdoton mitata.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on yhteiskunnan kohtalonkysymys, johon voidaan vaikuttaa lapsibudjetoinnilla. Lapsibudjetointi on talousarvion tarkastelemista lapsen oikeuksien näkökulmasta ja se pohjautuu Yhdistyneiden kansakuntien Lapsen oikeuksien yleissopimukseen. Lapsibudjetoinnissa on kyse sekä lapsiin kohdistuvien talousarviomenojen ja -tulojen kokonaisseurannasta eli lapsilähtöisestä budjettianalyysistä ja talousarviopäätösten lapsivaikutusten arvioinnista. Lapsibudjetointi on tiedolla johtamisen työkalu ja tuo näkyväksi päätöksenteon hyödyt, haitat ja mahdolliset ristiriidat (Valtiovarainministeriö 2022:55).

Sosiaali- ja terveystieteiden edellytti sote-lain uudistamisen yhteydessä lapsibudjetoinnin käyttöönottoa hyvinvointialueilla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Kansallisen lapsistrategian lapsibudjetoinnin pilotointi käynnistyi syyskuussa 2023 Pirkanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueilla. Samalla luotiin kaikille hyvinvointialueille ja kunnille avoin lapsibudjetoinnin verkosto, johon kuuluu tällä hetkellä edustajia 14 hyvinvointialueelta. Satakunnan hyvinvointialue ei ole edustettuna verkostossa.

Pilottien lisäksi myös Keski-Suomen ja Vantaa-Keravan hyvinvointialueilla lapsibudjetointia on lähdetty edistämään muulla rahoituksella.

Lapsibudjetointi mahdollistaa kestävämmän ja taloudellisesti vaikuttavamman päätöksenteon ja sillä voidaan edistää myös valmistelun ja päätöksenteon laatua ja näkyvyyttä. Lapsibudjetointi mahdollistaa varhaisen puuttumisen ongelmiin ja niiden ennaltaehkäisyyn, jolloin ei jouduta turvautumaan kalliisiin korjaaviin toimenpiteisiin. Tämä periaate on mainittu myös Satakunnan hyvinvointialueen strategiassa.

Esitämme, että Satakunnan hyvinvointialue liittyy kansalliseen lapsibudjetoinnin verkostoon, sekä käynnistää toimenpiteet lapsivaikutusten arvioinnin osaamisen kehittämiseksi ja lapsibudjetoinnin käyttöönottamiseksi.

Porissa 5.2.2024

Vasemmistoliitto, aluevaltuustoryhmä

SDP, aluevaltuustoryhmä

Vihreät, aluevaltuustoryhmä

Liike Nyt, aluevaltuustoryhmä

Vapauden liitto, aluevaltuustoryhmä

Keskusta, aluevaltuustoryhmä